

Využití tankových a výsadkových svazků a útvarů a účinků jaderných zbraní ke zrychlení tempa operace

Generálmajor CSc Václav Matička

Vysoké tempo útoku v taktickém i operačním měřítku je dnes všeobecně považováno za objektivního činitele, který rozhodujícím způsobem ovlivňuje úspěch boje i úspěch útočné operace vcelku.

Tato skutečnost je dána nejen nutností co nejefektivněji využít účinků jaderných zbraní, ale i tím, že vysoké tempo útoku podstatně ztěžuje nepříteli provést údery zbraněmi hromadného ničení na naše vojska.

Proto také otázka dalšího zvýšení tempa útočného boje a útočné operace zůstává stále aktuálním problémem. Je proto třeba tento problém dále komplexně studovat a teoreticky rozpracovávat. V bojové přípravě vojsk, v přípravě velitelů a štábů je nutné teoretické závěry přezkušovat a plně realizovat, když se potvrdí jejich správnost.

Současná vojenská odborná literatura — naše i cizí — ukazuje, že *dnes prakticky všechna opatření velitelů a štábů mají a musí mít na zřeteli dosažení co nejvyššího tempa útoku*. Také veškerá opatření ve výchově a výcviku vojsk jsou cílevědomě a důsledně zaměřována na získávání návyků a vlastností, které jsou rozhodující pro dosahování vysokého tempa v útočném boji.

V článku si chci blíže všimnout použití jaderných zbraní, tankových útvarů a svazků, jakož i taktických výsadků ke zrychlení tempa útočného boje a operace.

Nejdůležitější činitele a opatření, která podmiňují vysoké tempo útoku

a) Jaderné raketové zbraně

Nejpodstatnější vliv na zvýšení tempa útoku má dovedné používání jaderných raketových zbraní a důsledně organizovaná a prováděná opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení nepřítelů.

Dovedně používat jaderných raketových zbraní znamená použít je soustředěně s překvapením, zejména na rozhodujících směrech činnosti a do celé hloubky nepřátelské sestavy. Při výběru cílů dbáme zásady, aby především byly zničeny cíle, které jsou pro nás nejnebezpečnější, jsou hlavní překážkou na cestě k rychlému dosa-

žení cíle operace a které mají v konkrétní situaci rozhodující význam pro splnění úkolu celého operačního svazu, popřípadě jeho hlavního úderného uskupení. Důležitý význam mají dále ty cíle, které jsou před vlastními vojsky, popřípadě v nejbližší operační hloubce a jejich zničení podstatně ovlivní tempo útoku našich prvosledových svazků.

Pro vysoké tempo útoku v průběhu celé operace bude rozhodujícím činitelem dosažení a udržování převahy v palebné síle. Proto systematické a okamžité ničení jaderných zbraní ne-

přítele a prostředků jejich dopravy na cíl je dnes v každé situaci prvořadým úkolem všech velitelských stupňů.

ZHN nepřítele představují v soudobých podmínkách nejnebezpečnější prvek nepřátelské sestavy. Získání a udržení palebné převahy vyžaduje proto ničit podle konkrétní situace a možnosti, jak sklady jaderné munice, jednotky jaderného napadení pozemních i vzdušných sil, tak i montážní zařízení, všechny radiotechnické prostředky pro navedení na cíle a pro kontrolu střelby, letiště, radionavigační zařízení, místa velení apod.

I když zásada používání jaderných zbraní především na směrech rozhodující činnosti je správná, neznamená, že často nebudeme nuceni ničit i ty cíle, které sice na těchto směrech nejsou, které však mohou na tyto směry působit palbou anebo rychlým manévrem.

Pro prvosledové útvary a svazky budou mít hlavní význam zejména nepřátelské zbraně hromadného ničení taktického dosahu, dále jeho vojska na bojišti, blízké zálohy a místa velení. Současně bude však nutné péči velitelů operačních svazů vést boj s nepřátelskými jadernými raketovými zbraněmi operačního dosahu, ničit letiště, místa velení pozemních i vzdušných sil nepřítele a další zálohy v hloubce jeho sestavy nebo přiváděné na bojiště.

Vzhledem ke skutečnosti, že téměř 90 % zbraní hromadného ničení nepřítele je v současné době v hloubce do 40–50 km od prvosledových jednotek, je zřejmé, že hlavní těžiště boje s těmito prostředky musí nést prvosledové svazky a armády. Pro boj s nimi musí být využity všechny síly a prostředky těchto svazků a svazů — zejména údery dělostřelectva a letectva. Také bezprostřední bojová činnost pozemních útvarů a jednotek, jakož

i vzdušných výsadek, musí být především usměrňována k plnění tohoto úkolu. Teprve v těch případech, kde by uvedené síly a prostředky nemohly včas a s požadovanou účinností ZHN nepřítele vyřadit, je třeba použít atomových zbraní.

Pro rychlé ničení vojsk nepřítele na bojišti, jeho druhých sledů a taktických záloh budou mít největší význam taktické jaderné zbraně, třeba i menší mohutnosti, jichž však budou moci útvary prvního sledu v plném rozsahu a bezprostředně využít.

Proto údery oddílů vojsových raket i do nejbližší hloubky nepřátelské sestavy, zvláště budou-li provedeny před tankové útvary na rozvinutího se nepřítele k protizteči (protiúderu) nebo na jeho vojska spěšně zaujímající obranu, budou mít rozhodující význam pro vysoké tempo útoku. V takové situaci bude totiž nepříteli zneemožněno včas provést opatření k odstranění následků, neboť vlastní tankové útvary v nejbližší době po úderech proniknou do prostorů epicenter.

Pro dodržení vysokého tempa útoku bude proto nutné ve všech situacích přednostně zajišťovat raketovým jednotkám možnost rychlého manévru. Bude třeba dále jim zabezpečit spolehlivou přípravu a rychlý přísun jaderné munice. To bude možné jen tehdy, jestliže v přípravě operace bude použito přidělené jaderné munice promyšleně rozplánováno a v průběhu bojové činnosti bude stále sledováno a upřesňováno. Také otázce přemístování raket v průběhu útoku a udržování v pohotovosti částí jejich jednotek k bezprostřednímu zásahu musí věnovat velitelé i štáby mimořádnou pozornost.

Pro dosažení vysokého tempa v útoku největší význam mají vzdušné výbuchy. Dosahuje se jimi totiž největší plošný účinek a vlastní vojska

mohou vzápětí nebo ve velmi krátké době proniknout do prostoru, kam byly úder provedeny. Neefektivnější budou vzdušné výbuchy na prostory, kde budou nepřátelské síly a prostředky nakupeny, jako např. na přepravách, při rozčleňování se do rotních a praporečnických proudů, při rozvinování do bojových sestav, při zaujímání obrany apod.

Úder, který jsou prováděny prostředky velitelů operačních svazků, nebudou moci být zpravidla bezprostředně využity svazky prvního sledu. Budou totiž usměrňovány především do hloubky a v plném rozsahu budou moci být bezprostředně využity jen vzdušnými výsadežkami. Pro zvýšení tempa v operačním měřítku budou však mít rozhodující význam.

Jaderné zbraně, použité do hloubky, budou dále přispívat ke zrychlení tempa útoku tím, že budou ničit *operační zálohy, především tankové svazky, prisunované nepřitelem k silným protiztečím a protiúderům*. Budou zabezpečovat činnost operačních výsadežek při zmocnění se přeprav nebo jiných prostorů operačního významu. Stejně tak ničení míst velení svazků pozemních a vzdušných sil bude mít podstatný vliv na vysoké tempo operace.

I když v soudobé operaci musíme především zkoumat problémy vysokého tempa útoku v boji s nepřitelem, který sám povede vysoce aktivní, zejména útočnou činnost, nevylučuje to situace, že nepřítel v průběhu našeho útoku se pokusí o dosažení určitých čar, prostorů, postavení či pásů v hloubce. Zabezpečit vysoké tempo operace v takovém případě bude vyžadovat *provést jaderné úder na nepřitele především v tom okamžiku, kdy jeho zálohy začnou zaujímat obrannou sestavu*.

Jestliže se nepříteli přesto podaří zaujmout obranu, bude nutné hlavní

úsilí jaderných úderů soustředit zejména na podporu rychlého postupu tankových útvarů, které zpravidla jako předem odřady musí prolomit nepřátelská postavení z chodu. Jaderné úder nejvíce zrychlí tempo jejich útoku tehdy, budou-li provedeny na přední okraj nepřátelského postavení v době, *kdy PO vyjdou k němu na bezpečnostní vzdálenost*.

Otázka neefektivnějšího využití vlastních jaderných raketových zbraní, stejně jako problém boje se zbraněmi hromadného ničení nepřitele, v současné době není však omezena možnostmi jaderných raketových zbraní, ale především *možnostmi soudobých průzkumných prostředků*.

Nejvýznamnějším problémem zůstává stále zjištění a přesné určení pohyblivých cílů. Stejně složitou otázkou je i včasné předání získaných zpráv, jejich shromáždění, rychlé vyhodnocení a okamžité využití.

Protože úspěšný boj se zbraněmi hromadného ničení nepřitele je jednou z hlavních otázek zabezpečení vysokého tempa útoku, *musí se na jejich řešení — a tedy i na průzkumu — podílet všechny síly a prostředky útvarů, svazků i operačních svazků podle svých možností*.

Tento požadavek je tím naléhavější, že v současné době nemůže ani jeden druh a prostředek průzkumu samostatně plnit úkol zjištění prostředků jaderného napadení nepřitele v celém zájmovém prostoru.

Se zvyšováním tempa útoku vzrůstá i hloubka zájmového prostoru velitele svazku. I když hlavní úsilí průzkumu prvosledového svazku bude soustředěno do hloubky 40—50 km před jednotkami prvního sledu, musí mít dnes velitel divize zprávy na hloubku až do 100 km a to zvláště tehdy, bojuje-li v odtržení od ostatních sil armády. Vždyť při současném

postupu obou stran může dojít ke střetnutí se zálohami z této hloubky již za 3–4 hodiny.

Tyto požadavky ukazují, že pro další zvyšování tempa útoku, pro úspěšný boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele, pro rychlé ničení a umlčování nepřátelských vojsk i jiných cílů, musí být průzkum řízen komplexně. Všechny jeho síly a prostředky musí být řízeny a sladovány nejen při plánování boje (operace), ale i v jeho průběhu. Požadavek rychlého shromáždění, vyhodnocení a i okamžitého předání průzkumných zpráv vojskům a určeným prostředkům pro ničení vynucuje si nejen u armád, ale i u divizí organizační opatření v práci štábu (ať zřízením průzkumných středisek nebo jiným vhodným opatřením). Stejný požadavek vynucuje si široké zavádění nové průzkumné techniky, jako bezpilotních, dálkově řízených průzkumných letounů, vybavených nejen fotokamerami, ale zejména televizí, infrapřístroji a jinou soudobou průzkumnou technikou.

I když boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele musí být dnes hlavním úkolem všech velitelů, všech druhů vojsk, bylo by nereálné předpokládat, že se může nepříteli plně zabránit v provedení všech úderů na naše vojska. Následky těchto úderů budou mít podstatný vliv na tempo útočného boje a operace. Proto všechna opatření *ochrany proti zbraním hromadného ničení* bude nutno organizovat a uskutečňovat trvale při řešení každého bojového úkolu. Musí tvořit neodlučitelnou součást plánování, organizace i vedení útočného boje a operace.

Zvláštního významu kromě aktivního průzkumu nabývají i otázky včasného, spolehlivého a srozumitelného varování vlastních vojsk před napadením zbraněmi hromadného ničení nepřítelem, před vypadáváním radio-

aktivního oblaku po provedených pozemních úderech i otázky včasného seznámení vojsk s prostory zamořenými radioaktivitou. Také možné důsledky prvního strategického úderu v počátečním období války ukazují komplex nových problémů, jejichž úspěšné řešení bude mít rozhodující vliv na tempo prvních útočných operací. Bude muset tedy být řešena nejen otázka překonávání širokých pásem o vysoké úrovni radiace, ale i všechny problémy bojové činnosti a celého života vojsk v zamořených prostorech.

K udržení vysokého tempa boje a operace za těchto podmínek bude nutno počítat i s přepravou části vojsk v průběhu operace dopravním letectvem a vrtulníky ze záloh svazů i vyšších svazů ke směně a obnovení plné bojeschopnosti, především prvosledových útvarů a svazků.

Udržení vysokého tempa útoku v terénu, kde se budou střídat různé úrovně radiačního zamoření, bude vyžadovat zvýšené nároky jak na metody včasného přibližného vyhodnocování radiační situace, tak na organizaci a neustálý radiační průzkum.

Bude třeba zdokonalit dosavadní způsoby předávání zpráv o radiační situaci a dořešit otázku organizace vojenské i teritoriální, radiační hlášené sítě. V tomto směru bude nutno klást i další požadavky na regulační a pořádkovou službu. Musí se rozšířit rozsah dozimetrické kontroly a bude třeba hledat další způsoby rychlé speciální čistoty i stálého doplňování vojsk chemickým materiálem při vysokém tempu útoku.

Také prostředky individuální ochrany vojsk pro dlouhý pobyt v zamořených prostorech radioaktivními látkami budou muset být dále zdokonaleny. Konstrukční zlepšení musí být prováděno v zamořeném prostoru a umož-

nit lepší přenos řeči při velitelském styku, zejména při používání pojítek. Bude proto nutné vyřešit např. ochrannou masku bez dýchací trubice, o malé váze, s nízkým odporem při dýchání a se zařízením pro přenos řeči. Bude třeba zlepšit velikost zorného pole a vyřešit otázku delšího pobytu v prašném prostředí (zvláště pro pří-

slušníky osádek tanků a řidiče motorových vozidel).

Avšak nejen to! Důslednému přezkoušení bude třeba podrobit i celý režim života vojsk v těchto nových podmínkách. Je pravděpodobné, že musí dojít k podstatným změnám ve způsobu zásobování vojsk i v odsunech raněných z těchto prostorů.

b) Tankové útvary a svazky

Vysoké tempo útoku v současných podmínkách není samoúčelným požadavkem, ale prostředkem, který nejrychleji vede ke konečnému cíli útočného boje a operace — tj. k úplnému zničení živé síly a bojové techniky nepřítele.

Jaderné raketové zbraně jsou nejenom hlavním prostředkem ničení nepřítele, ale vytvářejí současně mimořádně výhodné podmínky k rychlému pronikání vlastních vojsk do hloubky jeho sestavy, k rozhodnému úderům do boků a týlu nepřátelského uskupení a především k ničení nepřátelských atomových zbraní. Nejrychleji těchto výhodných podmínek v současné době může využívat tankové vojsko a vzdušné výsadky. *Proto tankové útvary, svazky a vzdušné výsadky mají vedle jaderných zbraní největší význam pro zrychlení tempa útoku.*

Vysoká pohyblivost a velká manévrovací schopnost tanků, jejich způsobilost k rychlé jízdě i po podřadných komunikacích a terénu, mohutná palébná i úderná síla, vysoké ochranné vlastnosti jejich pancéřování i proti účinkům atomových zbraní, vytváří objektivní předpoklady k tomu, aby právě tankové útvary a svazky nejrychleji pronikly do mezer a trhlin v operační a bojové sestavě nepřítele bezprostředně po jaderných úderech a aby pak rozvíjely v co nejkratší

době taktický úspěch v úspěch operační.

Uvedené objektivní předpoklady, které jsou důsledkem vlastností a možností, především soudobé tankové techniky, mohou se však uskutečnit jen tehdy, budou-li plně využity osádkami tanků a veliteli tankových jednotek, útvarů a svazků.

Proto tempo útoku bude i v nových podmínkách bojové činnosti — a to dokonce ještě více než dříve — záviset hlavně od morálně politických, bojových a odborných kvalit každého tankisty, každého technika a velitele především.

Kromě těchto skutečností musí využití tankových svazků, útvarů a vzdušných výsadek ke zrychlení tempa stále vycházet z celkového rázu soudobých útočných operací a útočného boje, tj. že útočné operace budou se rozvíjet nerovnoměrně, na širokých, nesouvislých frontách, na samostatných, vzájemně oddělených směrech. Budou vedeny do velké hloubky, nepřetržitě, za častých a náhlých změn situací. Vojska budou muset často bez přeskupování a beze změny v operační a bojové sestavě přecházet od útočné činnosti k dočasné obraně a obráceně.

Tento, dnes obecně uznávaný ráz soudobých operací vedl k některým závěrům o způsobu nejefektivnější bojové činnosti tankových útvarů a svazků.

Tankové útvary a svazky mají úto-

čít zpravidla v prvních sledech operačních i bojových sestav. Jen tak mohou totiž využít bezprostředně a co nejlépeji úderů vlastních jaderných zbraní. K tomu je však třeba cílevědomě *organizovat jejich součinnost*, především s údery jaderných raketových zbraní, s letectvem a se vzdušnými výsadky.

Bojová činnost tankových útvarů a svazků musí být organizována a vedena tak, aby jejich úsilí bylo *usměrněno k rychlému dosažení operačních cílů útoku*. Proto se nesmějí zavazovat do zdoluhavých bojů s jednotlivými ohnisky odporu a s prvními sledy nepřítel, ale naopak musí je obcházet, vyhledávat a využívat mezer v bojové sestavě nepřítel, směle pronikat do hloubky, do těch prostorů a na ty cíle a objekty, kam byly usměrněny plánné boje (operace). V operační sestavě vševojskové armády tankové svazky musí být prvkem, který určuje tempo všem silám a prostředkům. Proto tankové svazky musí směle pronikat do hloubky nepřátelské sestavy před ostatními silami armády a být připraveny samostatně ničit přisunované zálohy nepřítel, jeho odpalovací zařízení, sklady a montážní dílny jaderné munice, zmocňovat se letišť, přeprav apod.

Bojový úkol tankových svazků a útvarů bude rozhodovat též o tom, zda a jakým způsobem budou bojovat s přicházejícími zálohami nepřítel. Jestliže záměr nadřízeného velitele bude vyžadovat především zničení přicházejících záloh, pak tankové svazky (útvary) využijí účinků vlastních jaderných úderů na nepřátelské uskupení a dokončí jeho zničení ve střetném boji.

Nemá-li přitom dojít ke ztrátě času a tím ke snížení tempa útoku, bude nutno, aby bojová sestava svazků pro střetný boj byla vytvořena již

za přesunu. Avšak nejen to. Velitelé svazků a útvarů musí pečlivě zvážit, kdy, kde, které a kolik útvarů či jednotek je bezpodmínečně nutno rozvinout do předbojových nebo bojových sestav. Zrychlení tempa útoku v soudobých podmínkách totiž vyžaduje, *aby se vojska nerozvínovala ve všech případech do bojových sestav*, ale aby převážně v předbojových sestavách, v praporech a rotních proudech pronikla až do bezprostřední blízkosti přicházejících záloh nepřítel, aby je napadla s překvapením útokem z chodu a jedním úderem zničila. Rychlý pohyb tankových jednotek a útvarů v nevelkých proudech (rotních, maximálně praporech), dostatečně rozptýlených do šířky i do hloubky, ztěžuje nepříteli provedení úderů atomovými zbraněmi. Vyžaduje však od velitelů pevného velení a řízení, aby všechny tyto proudy pronikly v největší rychlosti, bez zastavení a najisto k určeným cílům. Jejich údery musí být proto přesně časově sladěny, musí plně využívat jaderných úderů i účinků vlastní soustředěné palby.

Je nesporné, že tento způsob účinné činnosti bude klást velké nároky i na nejnižší velitele, na jejich samostatnost, rozhodnost, smělost a předvídaní vývoje boje. Bude klást velké nároky na bojovou přípravu vojsk. Vždyť tyto malé proudy budou muset se umět velmi rychle orientovat a pohybovat v terénu, budou muset samostatně překonávat zamořené prostory, zátarasy a překážky. Budou muset být řízeny často jen rádiovými signály. Také od velitelů a štábů útvarů i svazků bude takovýto způsob boje vyžadovat zvýšené požadavky na stálou znalost přesné situace všech proudů, na pronikání a kontrolu všech nařízení. *Velkou pozornost musí věnovat zachování bezpečnostních opatření při vlastních jaderných úderech a stále*

usměrňované, popřípadě obnovované součinnosti všech prvků bojové sestavy, především k využití jaderných úderů.

Velitelé tankových útvarů a svazků musí se snažit *vyhnout se hlavními silami čelnému úderu* a zasadit neočekávaný úder nepřátelskému uskupení do boku a týlu. K tomu bude ovšem mnohdy nutno provést potřebný *manévr nejen z hloubky, ale i podél fronty*.

I tyto malé tankové proudy budou muset znát situaci nepřítele nejen prostředně před sebou, ale i z větší hloubky a zvláště pak v mezerách, na bocích a křídlech. Tyto zprávy nebudou si mnohdy schopny zjistit svými prostředky a proto budou odkázány na zprávy od nadřízených velitelů a štábů.

Přechází-li na některých směrech nepřítel do obrany, pak především tankové jednotky a útvary musí rázným útokem z chodu zabránit nepříteli v zaujetí obrany, v organizaci palebného systému a v organizaci velení. Stejným způsobem nesmí dovolit nepříteli ani organizovaný odchod. Také v tomto případě vysoké tempo útoku vyžaduje, aby tanky útočily pokud možno v předbojových sestavách a péchota na obrněných transportérech.

Vysoké tempo útoku nebo pronásledování v těchto případech bude podmíněno především *iniciativou velitelů tankových jednotek a útvarů, jejich smělou činností a dovedným využíváním palebné podpory zejména raketrového vojska*. Vysoké tempo útoku dále vyžaduje, aby pronásledování nepřítele prováděly tankové útvary přímo v praporech proudů.

Někdy zámysl útočného boje (operace) bude naopak vyžadovat od tankových útvarů a svazků prvního sledu, aby se nezavazovaly do boje s přicházejícími zálohami nepřítele, ale na-

opak, aby se proti nim zajistily jen nejnnutnějšími silami a hlavními silami pronikly co nejrychleji do hlubokého týlu nepřátelského uskupení a izolovaly ho od dalších záloh nebo od uskupení nepřítele ze sousedních směrů.

Tato varianta činnosti tankových svazků a útvarů 1. sledu bude výhodná např. tehdy, když bude zámyslem nadřízeného velitele předvídaná obklíčení a zničení nepřátelského uskupení.

Jestliže tankové útvary a svazky prvního sledu při postupu k nařízeným cílům se *střetnou se slabšími nepřátelskými silami* a jestliže by vyhnutí se boji mohlo znamenat časovou ztrátu — a tedy tím snížení tempa útoku — zničí nepřítele předvídaným z chodu. Potom jednotky, popřípadě útvary, zaujmou znovu předbojovou sestavu a pokračují v původním úkolu.

Uvedené varianty útočné činnosti tankových útvarů a svazků prvního sledu ukazují, že *jejich bojová činnost stále více musí nést charakter boje předsunutých odřadů*. Aby však mohly útočit ve vysokém tempu, musí druhosledové útvary a svazky likvidovat zbytky nepřátelských uskupení v týlu, které nezníčíly atomové údery a útvary prvního sledu. Jejich úkolem musí být též zajistit boky sestavy nejen průzkumem a palbou, ale především aktivní činností, tj. rozhodným útokem do boku a týlu nepřítele. Musí být rovněž připraveny zesílit úder prvního sledu, popřípadě upevnit dosažené prostory při úhroze vážné protizteče nebo při protiúderu. Konečně druhosledové tankové útvary musí být připraveny k ráznému rozvíjení útoku v prvním sledu buď na dosavadním nebo novém směru.

Z těchto úkolů, které klade dnes na druhé sledy požadavek dodržování vysokého tempa vyplývá, že budou mít tedy v soudobém útoky daleko více charakter záloh než druhých sledů.

I když *střetný boj bude pro tankové útvary a svazky v útoku nejčastější formou ničení záloh* a i když nám tato forma boje nejlépe zajistí dodržování vysokého tempa útoku, nelze v některých případech vyloučit účelnost, popřípadě nutnost dočasné obrany, zvláště k odražení silných protiztečí a protiúderů.

Tankové útvary a svazky prvního sledu budou muset v takové situaci rozvinout svou bojovou sestavu při přiblížení se k výhodnému prostoru (čáře) a hájit tento prostor tak dlouho, pokud nebudou hlavní síly svazku, popřípadě svazu, hotovy převzít boj. Z toho vyplývá, že pro udržení vysokého tempa útoku bude důležité, *aby tankové svazky a útvary dobře ovládly rychlý přechod z útoku do obrany a obráceně*. Tento přechod musí být schopny provádět bez přerušení bojové činnosti, bez přeskupování a bez podstatnějších změn v bojové (operační) sestavě.

Rozhodující vliv na další zvyšování tempa útoku tankových svazků a útvarů má úspěšná činnost *předsunutých odřadů*. O jejich složení, organizaci a způsobu boje bylo v naší vojenské odborné literatuře již dosti psáno. Chci podtrhnout jen ty závěry, které správně zdůrazňují, že v soudobé útočné operaci, rozvíjející se po jednotlivých, od sebe mnohdy oddělených směrech bude nutné, aby prakticky každý prvosledový svazek a útvar si zabezpečoval vysoké tempo útoku vysláním PO. Přitom je ale nutné, *aby jeho úkol vycházel a plně se podřizoval zámyslu bojové činnosti hlavních sil*. Proto např. v první armádní operaci počátečního období války budou PO muset z chodu prolomovat postavení krycích jednotek nepřítele nebo zničit jeho jednotky v zabezpečovacím pásmu; jindy zájem hlavních sil bude

vyžadovat, aby PO především se zmocnily některých důležitých čar v hloubce, komunikačních uzlů, aby je udržely do příchodu hlavních sil a poskytl jim tak čas pro organizaci odražení protizteče (protiúderu) nebo pro organizované zasazení do boje.

V průběhu operace budou PO vysílány k ničení nepřátelských ZHN v hloubce sestavy, k narušování velení nepřítele, ke zmocnění se letišť a stávajících přeprav. Tyto úkoly budou velmi často plnit v součinnosti se vzdušnými výsadbami. Rozhodná činnost PO může vytvářet i předpoklady pro obklíčení a zničení nepřátelského uskupení odříznutím jeho ústupových cest nebo úderem do týlu.

K plnění všech uvedených úkolů je třeba pro PO plánovat několik možných variant; pro všechny je nutno organizovat součinnost k využití jaderných úderů, pro podporu boje vzdušných výsadek, pro převzetí úkolu jiným útvarem (jednotkou) apod. Důležitým úkolem pro všechny varianty musí být boj se ZHN nepřítele, stále získávání zpráv a jejich předávání hlavním silám svazku.

Úspěšné plnění úkolů PO bude mít proto i nadále rozhodující význam pro celkový úspěch útoku a pro zabezpečení jeho vysokého tempa.

Dalším činitelem, který v soudobých útočných operacích bude podstatně ovlivňovat tempo tankových útvarů a svazků, bude *rychlost jejich přesunů*. V předcházejících odstavcích jsem ukázal, že soudobý charakter boje tankových vojsk podstatně zvýší podíl přesunů v rámci jejich bojové činnosti. Proto další zvyšování tempa bude podmíněno nejen rychlým přechodem z bojové činnosti v rozvinutých tvarech do předbojových a pochodových tvarů, ale i dovedným spo-

jováním činnosti v předbojových sestavách s vysokou rychlostí při přesunech v pochodových proudech.

Střední pochodovou rychlost proudů tankových jednotek je možno dále zvýšit, budou-li všichni velitelé projevat při přesunu vysokou iniciativu, budou-li osádky plně využívat všech technických možností tanků a budou-li velitelé pečovat stejně o nutný odpočinek pro osádky jako o technický stav vozidel. Je proto nutný požadavek, aby v osádkách byl vždy dostatek záložních řidičů.

V důsledku dlouhodobého pobytu

v prostorech zamořených vysokou radioaktivitou bude nutné směnit mnohdy i celé osádky bojových vozidel útvarů a jednotek, jejich další postup bude rozhodující pro dosažení operačních cílů. Včasné přípravy ke směně řidičů musí být vždy spojeny se správným předvídáním a určením radiální situace.

Otázka organizace a řízení přesunů má rozhodující vliv na jejich rychlost a tím tedy i na tempo útoku. Je proto na místě, že náš vojevůdčí odborný tisk věnoval přesunům v letošním roce tolik pozornosti.

c) Vzdušné výsadky

Hlavní význam vzdušných výsadek pro zrychlení tempa operace je v tom, že vzdušné výsadky jsou schopny nejrychleji a nejdokonaleji využít účinků jaderných úderů, zejména v operační hloubce sestavy nepřítele. Podle síly, složení a bojového úkolu zavazují do boje nepřátelské zálohy, zabraňují jim nebo podstatně zpožďují jejich protizemské a protiúderové. I malé výsadky mohou podstatně snížit nebo dokonce ochromit manévr nepřátelských záloh ničením nejdůležitějších silničních objektů, zmocněním se soutěsek, přeprav apod. Takovým způsobem *vzdušné výsadky vytvářejí výhodné podmínky zejména tankovým svazkům, aby mohly ve vysokém tempu pronikat do hloubky operační sestavy nepřítele.*

Vzdušné výsadky podstatnou měrou zvyšují tempo útoku při překonávání vodních překážek z chodu tím, že se zmocňují zejména stávajících přeprav, že tyto přepravy zabezpečují na obou březích a konečně zabraňují k nim přístup nepřátelských záloh.

Rozhodným způsobem přispívají vzdušné výsadky v boji se zálohami — a tím ke zvýšení tempa operace —

aktivní účasti v boji se ZHN nepřítele. Porušují systém jeho velení a snadno vyvolávají paniku v nepřátelském týlu.

Možnosti vzdušných výsadek pro další zvyšování tempa útočné operace nejsou zdaleka ještě vyčerpány. Dále porostou se zvyšováním možností dopravního letectva pro vzdušnou přepravu vojsk i materiálu na velké vzdálenosti, budou se zvětšovat i s dalším využitím soudobých vrtulníků. Budou proto řešit častěji a čím dále větší a důležitější úkoly.

Při určování bojových úkolů vzdušným výsadekům bude však třeba vždy sledovat základní tendenci, aby totiž byly používány především k bezprostřednímu využití úderů jaderných zbraní v hloubce, neboť tím nejpodstatněji přispějí ke zvýšení tempa útočné operace.

Jejich bojové využití se stane velmi efektivní, budou-li v co nejkratší době po vysazení vést boj společně s tankovými svazky a útvarů.

Složitým problémem zůstává i nadále včasná příprava vzdušných výsadek k vysazení a organizace jejich

všestranného zabezpečení podle celé řady možných variant použití. I zde znovu vyvstává rozhodující úloha průzkumu, jehož výsledky budou mít podstatný vliv na úspěšné splnění úkolů výsadků. Stejnou pozornost bude nutno

věnovat i organizaci součinnosti při všech předvidaných variantách s důrazem na raketové vojsko, leectvo, průzkumné a diverzní skupiny a ty tankové svazky a útvary, které budou předurčeny pro spojení s výsadky.

d) *Ostatní opatření*

I když jsem rozбором chtěl ukázat, že především dovedné využití jaderných zbraní, tankových a výsadkových svazků a útvarů a opatření OPZHN budou mít rozhodující vliv pro další zvyšování tempa útoku, nechci tím nijak odtrhovat tyto otázky z celého komplexu dalších opatření, která rovněž významným způsobem přispívají ke zrychlení tempa útočného boje a operace, jako např.:

- rychlá, cílevědomá a účelná práce velitelů a štábů při přípravě a vedení útočného boje (operace);

- nepřetržitý boj se ZHN nepříteli a jeho zálohami;

- nepřetržitá útočná činnost ve dne i v noci;

- smělý, rozhodný a samostatný útok i nevelkými jednotkami ve složitých terénních a taktických situacích;

- stále sladování palebného systému a dovedné jeho využívání vojsky;

- narůstání úderu pružným zasazováním druhých sledů a záloh;

- rychlé doplňování a obnovování bojeschopnosti útvarů a svazků prvního sledu;

- překonávání různých zátarasů, rozrušených a zamořených prostorů, přírodních překážek, vodních toků z chodu;

- dovedné střídání bojové činnosti útvarů a svazky v průběhu útočné operace;

- všestranná a cílevědomá organizace bojového a operačního zabezpečení;

- dobře organizované a plynulé materiální, technické a zdravotnické zabezpečení;

- využívání vzdušné přepravy vojsk i materiálu;

- pevné, pružné a nepřetržité vedení.

Určujícím předpokladem účinnosti všech uváděných opatření je vysoký morálně politický stav vojsk, jejich výcvik a fyzická připravenost k boji a dovednost jejich velitelů organizovat a provádět tato opatření.

Závěr

V rozboru úkolů pro operační přípravu v letošním výcvikovém roce bylo ukázáno, že *tempa 100 km za den v útočné operaci je třeba dnes považovat za maximální* a to ještě jen v příhodných podmínkách, které budou zpravidla vytvořeny jadernými údery. Bylo zdůrazněno, že *určované tempo operace musí vycházet z reálných možností* a že ho ovlivní řada faktorů. Náš vojenský odborný tisk správně věnuje rozboru těchto podmínek faktorů, které ovlivňují tempo útoku, tak značnou pozornost. Ukazuje, že dosahování vysokého tempa je především závislé na vysokých morálně politických a odborných kvalitách

vojáků, techniků a velitelů všech stupňů. Zdůrazňuje význam bojové přípravy a výcviku tankových a výsadkových vojsk. Bez těchto kvalit nebylo by možno plně využít účinků jaderných úderů a všech velitelských možností naší nové bojové techniky. K dosažení vysokého tempa v útoku je třeba i hlubokých teoretických znalostí vojenského umění všemi veliteli a příslušníky štábů. Proto je nutno dále a hlouběji ještě analyzovat i celou řadu otázek z oboru taktiky a operačního umění. Je třeba dojít k teoretickým závěrům, jak připravovat a vést útočný boj a operaci, aby tempo 80 až 100 km za den bylo nejen reálné, ale aby šlo v dalším i zvýšit. K některým problémům tohoto úkolu má přispět i můj článek.
